

בש"פ 3864/21 - יניב מועלם נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 3864/21

לפני: כבוד השופט ע' גרוסקופף

העורר: יניב מועלם

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 27.5.2021 במ"ת 9492-08-19 שניתנה על ידי כב' השופט דני צרפתי

תאריך הישיבה: כ"ח בסיון התשפ"א (08.06.21)

בשם העורר: עו"ד אייל אלון

בשם המשיבה: עו"ד אורן סוקר

החלטה

לפניי ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופט דני צרפתי) במ"ת 9492-08-19 מיום 27.5.2021, במסגרתה נדחתה בקשתו של העורר לעיון חוזר בתנאים המגבילים בהם הוא נתון במסגרת שחרורו לחלופת מעצר.

רקע והשתלשלות האירועים

1. ביום 5.8.2019 הוגש נגד העורר ונגד שלוש חברות שהיו בשליטתו (להלן: החברות) כתב אישום המייחס

עמוד 1

להם שורה של עבירות מס ועבירות כלכליות נוספות לפי חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, ולפי חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000. לפי מסכת האירועים המתוארת בכתב האישום, בין השנים 2017-2019, פעל העורר, באמצעות החברות, העוסקות בשיווק ומסחר של מוצרי דלק, להנפקת חשבוניות מס פיקטיביות, ובדרך זו שלשל לכיסו סכום מוערך של 63 מיליון ש"ח.

2. העורר נעצר ביום 22.7.2019, וביום 19.9.2019 שוחרר למעצר ביתמלא בתנאי פיקוח אלקטרוני בבית אחיו במושב רווחההתחת פיקוחםשל אחיו וגיסתו, בנוסף לתנאים מגבילים נלווים, ובכללם איסור השימוש בטלפון וברשת האינטרנט. מאז העברתו של העורר לחלופת מעצר, פנה העורר לבית המשפט המחוזי פעמים מספר בבקשות לעיון חוזר בתנאי מעצרו, אשר הובילו (אלו שבהן שלא נדחו), להקלה הדרגתית במגבלות הנלוות להחזקתו של העורר במעצר בית. כך, ביום 18.5.2020, בחלוף כשמונה חודשים מאז שחרורו לחלופת מעצר, הוסרה מגבלת האיזוק האלקטרוני והותרה יציאתו של העורר לעבודה יחד עם אחיו ובפיקוחו של הלה; לאחר מכן, בחלוף כארבעה חודשים נוספים, ביום 16.9.2020 אישר בית המשפט המחוזי, בהמלצת שירות המבחן, את העתקת מיקום מעצר הבית לדירה שכורה בתל אביב בה מתגורר העורר עם בת זוגו. לאחר כחודש נוסף, ביום 28.10.2020, אושרו לעורר "חלונות התאוררות" של שלוש שעות ביום למשך ארבעה ימים בשבוע, ואלה הורחבו, לאחר כחצי שנה נוספת, לכל ימות השבוע.

3. ביום 3.2.2021 נדחתה בקשה לעיון חוזר שהגיש העורר במסגרתה עתר למתן היתר ליציאה לעבודה בחברת שילת ב.ש דלקים בע"מ, תוך שנקבע כי אומנם אין מניעה עקרונית לאפשר את שילובו של העורר בעבודה, אולם לא ניתן לאשר את העבודה שהוצעה, משהמדובר במקום עבודה הזהה בעיקרו למקום עבודתו של העורר עובר למעצרו. ערר שהגיש העורר על החלטה זו נדחה בהחלטתו של השופט נעם סולברג מיום 7.3.2021 (בש"פ 1473/21), לאחר שקיבל את המלצת בית המשפט לחזור בו מהערר מפאת הבעייתיות הקיימת במקום העבודה המוצע, תוך שצוין כי שמורה לעורר הזכות "להגיש בקשה לעיון חוזר גם בנושא עבודה, ככל שתימצא מתאימה, גם לגבי "חלונות אורור" נוספים, בחלוף שנה וחצי של 'מעצר בית' מלא ללא הפרה".

4. על רקע האמור, ביום 10.3.2021 הגיש העורר בקשה נוספת לעיון חוזר בתנאי מעצרו, במסגרתה עתר להסרת מעצר הבית בו הוא נתון במשך שעות היום והותרתו בשעות הלילה בלבד, ללא פיקוח או בפיקוחה של בת זוגו. כן ביקש העורר, במהלך הדיון שהתקיים בבקשה בעל-פה, כי תוסר מגבלת השימוש בטלפון הנייר שלו וברשת האינטרנט.

5. ביום 27.5.2021 ניתנה החלטתו של בית המשפט קמא נושא הערר שלפניי, במסגרתה דחה את בקשת העורר להקלה נוספת בתנאי מעצרו, וזאת למעט הרכיב המתייחס לאישורה של בת זוגו כמפקחת. בנמקו את החלטתו, בית המשפט המחוזי עמד על כך כי התנאים המגבילים להם כפוף העורר מאזנים נכונה בין המסוכנות הנשקפת מהעורר – "אשר נותרה בעיקרה ללא שינוי", ואשר נלמדת, בין השאר, מחומרת העבירות המיוחסות לו ומהעובדה שטרם השתלב בהליך טיפולי, לבין פרק הזמן הארוך יחסית שבו הוא נתון במעצר בית בתנאים מגבילים ללא הפרות מצדו. לעניין הרכיב המתייחס להסרת מגבלת השימוש בטלפון, בית המשפט הוסיף וציין כי "עסקינן במגבלה שיש לה נגיעה ישירה להיבטי המסוכנות האופייניים [לעורר] על פי העבירות המיוחסות לו ואין מקום לבטלה, גם אם הדבר כרוך באי נוחות מסוימת [לעורר]".

על החלטה זו הוגש הערר שלפניי.

טענות הצדדים

6. במסגרת הערר שלפניי, טוען העורר כי בשים לב לחלוף הזמן מאז ששחרר לחלופת מעצר; העובדה כי במשך תקופה זו לא נרשמה לחובתו ולו הפרה אחת של תנאי השחרור; היעדר עברו הפלילי; קצב ההתקדמות האיטי של ההליך המצוי לפי שעה בראשיתו; והצורך הקיומי של העורר להשתלב בחזרה למעגל העבודה על מנת לפרנס את משפחתו – ברי כי בשלה העת לאפשר הקלה נוספת בתנאי מעצר הבית שבו הוא נתון, בפרט באופן שיאפשר את יציאתו לעבודה.

7. בטיעוניה במהלך הדיון שהתקיים לפניי, המדינה סומכת את ידיה על החלטתו של בית המשפט המחוזי, וטוענת כי בשים לב לריבוי הבקשות שהגיש העורר להקלה בתנאי מעצרו, סמיכות הזמנים ביניהן, וההקלות המשמעותיות שאושרו עד כה – אין בחלוף הזמן, כשלעצמו, כדי להוות שינוי נסיבות המצדיק בחינה מחודשת של הגבלות מעצר הבית לעת הזו. המדינה מוסיפה וטוענת כי הותרת העורר ללא פיקוח לאורך שעות היום בשלב בו אנו מצויים, מעלה חשש של ממש כי הלה יחזור לביצוע העבירות המיוחסות לו.

דיון והכרעה

8. לאחר שעיינתי בהודעת הערר על נספחיה, ושמעתי את טיעוני הצדדים בעל-פה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להתקבל.

9. סעיף 52(א) לחוק המעצרים קובע שלוש עילות חלופיות, אשר בהתקיימן רשאי בית המשפט לעיין מחדש בהחלטה בעניין שחרור לחלופת מעצר בתנאים מגבילים: גילויין של עובדות חדשות; שינוי נסיבות; או חלוף זמן "ניכר" מאז שניתנה ההחלטה. בענייננו, סבורני כי בשלה העת להקלה נוספת בתנאי מעצרו של העורר.

10. כידוע, שחרורו של נאשם לחלופת מעצר ומאפייניה, בנויים במידה רבה על האמון שרוחש בית המשפט לנאשם, אשר מטבעו נבנה בהדרגה. ככל שהנאשם מקפיד על עמידה בתנאים ובמגבלות שהוטלו עליו, וככל שפרק הזמן שבו ניכרת הקפדה כאמור ממושך יותר, כך החשש להישנות פעילות עבריינית מצדו בתקופת המעצר (ובכלל) – נמוכה יותר, והנטייה להקל על תנאיה – גבוהה יותר (ראו: בש"פ 8065/19 שם טוב נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (31.12.2019); בש"פ 3899/95 מדינת ישראל נ' ג'מאל, פ"ד מט(3) 164, 169 (1995)). בענייננו, העורר מצוי במעצר בית בתנאים מגבילים משמעותיים משך תקופה לא מבוטלת של כשנה ותשעה חודשים, במהלכם נבחנה התנהלותו של העורר מעת לעת ללא שנרשמה כל הפרה מצדו, באופן המקשה משמעותית את מסוכנותו. נוסף על כך, ומבלי להקל ראש בחומרת האישומים המיוחסים לעורר, הרי שמדובר בעבירות שאין בצדן מסוכנות סטטוטורית, ואשר ביצוען התאפשר במסגרת פעילות כלכלית-עסקית ממנה הורחק העורר, ואשר אליה לא אושרה (ובצדק) חזרתו. נסיבות אלו, בצירוף היעדר עברו הפלילי והתרשמות גורמי שירות המבחן לפיה "הזמן הממושך בו נתון תחת תנאים מגבילים מהווה עבורו גבול מחדד ומרתיע", מלמדת כי הסיכון הגלום בהיעתרות להקלה המבוקשת בתנאיה מעצר הוא קטן יחסית.

11. מנגד, דומה כי הפגיעה בעורר כתוצאה מהותרת התנאים המגבילים במתכונתם הנוכחית היא משמעותית. ההליך המשפטי בעניינו של העורר צפוי להימשך זמן רב, וזאת בהינתן שטרם החלה שמיעת הראיות בתיק ומורכבותו. זאת ועוד, העורר מעיד על המצוקה האישית והכלכלית שבה הוא נתון, ועל הצורך לשוב לאורח חיים נורמאלי ולהשתלב במעגל העבודה. בהקשר זה, בית משפט זה עמד לא אחת על החשיבות הרבה שיש בשילובו של נאשם משוחרר בתנאים במעגל העבודה, לנוכח השלכותיו על יכולתו הכלכלית של הנאשם כמו גם על אפשרות שיקומו (בש"פ 427/11 עמאר נ' מדינת ישראל (24.1.2011); בש"פ 5106/16 יצחק נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (5.7.2016)).

12. סוף דבר: האיזון שבין מכלול השיקולים האמורים לעיל, מאפשר להורות על הקלה משמעותית בתנאי מעצרו של העורר, כדלקמן:

א. חלף מעצר הבית המלא בו היה העורר עד כה, הוא ימצא במעצר בית בשעות הלילה בלבד, בין השעות 21:00 ל-7:00, במקום מעצר הבית שאושר על ידי בית המשפט קמא – ביתם של העורר ובת זוגו ברח' ניסים אלוני בתל אביב, ובפיקוח אחד מהמפקחים שנקבע. ביתר שעות היממה, יוכל העורר לצאת מביתו ללא הגבלה כלשהי.

ב. העורר לא יעסוק בכל עבודה בין בתשלום ובין שלא בתשלום, ולא יהיה מעורב בפעילות כלכלית-עסקית כלשהי, אלא אם יקבל לכך אישור מראש מבית המשפט קמא.

ג. העורר יהיה רשאי להשתמש בטלפון וברשת האינטרנט לצרכים פרטיים בלבד, ובכפוף לכך שלא יעשה בהם שימוש לצורך ביצוע פעילות כלכלית-עסקית, אלא אם ניתן לה אישור מראש מבית המשפט קמא, כאמור לעיל.

ד. צו עיכוב היציאה מהארץ שהוטל על העורר בהחלטת בית המשפט המחוזי מיום 19.9.2019 יוותר על כנו.

ה. הביטחונות ששימשו להבטחת תנאי השחרור עד כה ישמשו מעתה ואילך להבטחת עמידתו של העורר בתנאי השחרור המנויים לעיל.

ניתנה היום, ח' בתמוז התשפ"א (18.6.2021).

ש ו פ ט